

ΚΡΙΟΣ ΚΙ' ΑΠΟΚΡΙΟΣ

(Ναξιώτικο διήγημα)

ΕΝΑ ὥραϊο Ἀπειλιάτικο δειλινὸ εἶχα βγεῖ με μερικοὺς συνεξορίστους μου περίπκτο ἀπὸ τὴν Νάξο τὴν χώρα, ὡς τὴν γέφυρα τοῦ Περίτση, ποῦ εἶναι κάτω ἀπὸ τὸ Γαλανάδο, ἕνα ἀπὸ τὰ πλεῖο σηματοκὰ χωριά πρὸς τὴν χώρα.

Ἀπρίλης καιρὸς, ὁ οὐρανὸς εἶταν κατὰκλάθκρος καὶ καταγάλλιος, ὁ τρομερὸς Βοριᾶς εἶχε πλεῖα κουραστῇ κι' εἶχε πάψει τ' ἄγριο φύσημά του, τὰ χελιδόνια ξεπετοῦσαν, σὺν σαΐτες, χαρούμενα γιὰ τὴν μυρόβολη Ἀνοιξη, ποῦ μᾶς εἶχαν φέρεῖ ἀπὸ τὰ βάθρα τῆς Ἀραπιᾶς, τὰ ναξιώτικα βουνά, ποῦ μοιάζουν σὺν κοντοροχούλες τοῦ Πίνδου μου, πρασινολογοῦσαν μ' ὅλην τὴν πετρόμορφη ὄψι τους, κι' ὁ κατὰσπαρτος κι' ὁ κατὰφύτετος κάμπος τῆς χώρας εἶταν στολισμένος με ὅλα τὰ χρώματα τῶν ἀνοιξιᾶτικων λουλουδιῶν κι' ἔμοιαζε με ἀπέραντον στρωμένον τάπητα, κεντημένον μ' ἀνθισμένα δέντρα, καὶ χυμώδεντρα, με χωράφια καὶ περιβόλια, με στρεφοπήγαδα καὶ καλαμοφράχτες, μ' ἀργατεῖες καὶ ζευγάρια, με πρόβια καὶ γίδια, με πύργους κι' ἀγροτικὰ σπιτάκια, ἀπὸ τὲς ἀκρόρειες τοῦ γυναικειοῦ Μοναστηριοῦ τοῦ Ἀΐ-Χρυσόστομου καὶ τῶν χωριῶν Ἀγγιδιῶν, Γαλανάδου, Γλυνάδου κι' Ἀΐ-Ἀρσινῆς ὡς τὴν θάλασσα, σὺν νὰ περίμενε κάποιους ἐξωρισμένους Θεοὺς καὶ Θεᾶς νᾶρθουν ἀπάνω ἀπὸ τὸν ὑπερύψηλον Ὀλυμπο καὶ κάτω ἀπὸ τὴν βαθεῖα τὴν θάλασσα νὰ φᾶν καὶ νὰ πιοῦν καὶ νὰ διασκεδάσουν, σὺν πῶς διασκεδάζαν μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρὸ, πανέμορφοι καὶ πανευτυχισμένοι στὰ πανέμορφα καὶ πανευτυχισμένα ἑλληνικὰ ἐδάφη.

Ἐνας γεροδοσκὸς κάθονταν στὴν ἀκροποταμὶὰ τοῦ Περίτση, ἂν μπορῇ κἄνεις νὰ ὀνομάσῃ ποτάμι· κεῖνο τὸ Ναξιώτικο ρέμα, ποῦ περνάει κάτω ἀπὸ τὴν γέφυρα, ποῦ ἀναφέρουμε, καὶ

διασχίζει τὸν κάμπο καὶ δὲν ἔχει τὸ καλοκαίρι νερὸ οὔτε γιὰ τὲς μέλισσες, γιὰτὶ τὸ κρατοῦν παρκαπάνω οἱ χωρικοὶ καὶ ποτίζουν τὰ περιβόλια τους, κάθονταν, ὁ γεροδοσκὸς κι' ἔβασκε κἄμμια τριανταριά προβατάκια καὶ λιγώτερη γιδάκια καὶ φαίνονταν συλλογισμένοι, σὺν νὰ λογαριάζονταν με τὸν Χάρο γιὰ νὰ ἰδῇ πόσες λίγες μέρες τοῦ εἶχαν ἀπομείνει ἀκόμα σ' αὐτὸν τὸν ἐφήμερο καὶ πρόσκαιρον κόσμον. Θὰ εἶταν κἄμμια ὀγδοηνταριά χρονῶν καὶ φαίνονταν ὅτι ἔφερε με μόχθο τὸ βάρος τῆς ζωῆς ἀπάνω στοὺς ὤμους του. Τὸν πλησίον με μόνον τὸν σκοπὸ στὴν ἀρχὴ νὰ μάθω τὴν ὀνοματολογία τῶν προβατιῶν καὶ τῶν γιδιῶν στὴν Ναξιώτικη διάλεκτο καὶ νὰ τὴν ἀντιπαρκαβάλω με τὴν Ἑπειρωτικὴ, ἐνῶ οἱ συντρόφοί μου με ἄφριναν καὶ γύριζαν στὴν πόλη.

Μοῦ εἶπε, λοιπόν, ὁ γεροδοσκὸς ὅτι τὸ ποόβακτο, ποῦ λέμε στὴν Ἑπειρὸ «υπέλο»⁽¹⁾, ἐδῶ λέγεται ἄσπρο, τὸ «καλέσιο»⁽²⁾ λέγεται ἀγκλόγως κυρομμάτικο ἢ κυρομάγουλο, τὸ «κότσινο»⁽³⁾ λέγεται φερομμάτικο, τὸ «λάγιο»⁽⁴⁾, λέγεται μαῦρο, τὸ «σιούτο» λέγεται ἀμπάδικο, τὸ «κροῦτο»⁽⁵⁾, ἀγκλόγως τοῦ χρωματισμοῦ: ἀσπροκεράτουλλο, κυροκεράτουλλο, φεροκεράτουλλο, τὸ κριάρι λέγεται κριὸς καὶ τὸ ἀρνί, κριόπουλο.

Διαφορετικὴ εἶναι ἐδῶ κι' ἡ ὀνοματολογία τῶν γιδιῶν ἀπὸ τὴν Ἑπειρωτικὴ.

Ὑστερα στρώσαμε ὀμιλία γι' ἄλλα Ναξιώτικα ζητήματα, πῶς τὰ ψάξια ἀπὸ μιὰ δροχμὴ ἔφτασαν τῆς πέντε, πῶς τὸ τυρὶ καὶ τὸ κρέας

(1) Σερβικὴ λέξις, «ἄσπρο». (2) Πῶχει μαῦρες γραμμὲς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια ἢ καὶ στὰ μάγουλα. (3) Πῶχει καφετιὲς γραμμὲς κατω ἀπὸ τὰ μάτια ἢ καὶ στὰ μάγουλα. (4) ἄκρω. (5) Προβατῖνα με κέρατα.

ἀπὸ μιὰ κι' εἴκοσι, ἔφτασαν τῆς ἐφτά, πῶς τὰ κάρβουνα ἀπὸ δεκαπέντε λεφτά, ἔφτασαν τὰ ἐξήντα καὶ παραπάνω, πῶς ἡ πατάτα ἀπὸ δεκαπέντε λεφτά, ἔφτασε μιὰ κι' ἐξήντα καὶ τὰ λοιπὰ καὶ τὰ λοιπά, καὶ καταλήξαμε ἀνεπάντεχα στή . . . ζωοκλοπή.

— Κλέβουν, γέρο, πρόβατα κι' ἐδῶ στὴν Νάξο ;

Τὸν ρώτησα μὲ περιέργεια.

— Ὁ κόσμος ἐδῶ πέρα, (μοῦ ἀποκρίθηκε ὁ γέρος), εἶναι πολὺ καλὸς. Κυττάει τί ἔχει αὐτὸς κι' ὅχι τί ἔχει ὁ ἄλλος, γιὰ νὰ τοῦ τὸ πάει. Μιὰ φορὰ ὅμως ἔκλεβαν κι' ἐδῶ πέρα γίδια καὶ πρόβατα, ἀλλὰ σ' ἓνα μόνον χωριό : στὴν Ἀπεραθίου (¹). Σήμερα ὅμως δὲν τὴν ἔχουν οὔτε αὐτοῦ αὐτὴν τὴν κακὴ συνήθεια . . . Ἀλλὰ πρέπει νὰ ξέρεις, ἐπειδὴ εἶσαι ξένος, ὅτι οἱ Ἀπεραθῖτες δὲν εἶναι γνήσιοι Ναξιῶτες. Εἶναι Κρητικοί, φερμένοι πρὶν διακόσια τριακόσια χρόνια στὸν τόπο μας. Λέγουν, ὅτι γι' αὐτὴν τὴν αἰτία τοὺς εἶχαν διώξει σ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸ ἀπὸ τὴν Κρήτη οἱ Βενετσιᾶνοι ἢ οἱ Τοῦρκοι, ποῦ ἀνάθεμά τους ! Διπρέουν καὶ σήμερα ἀκόμα ἀπὸ μᾶς τοὺς ἄλλους τοὺς Ναξιῶτες : Φοροῦν φορέματα καὶ φέσι καὶ ποδήματα, ποῦ μοιάζουν μὲ τὰ κρητικά, κι' ὁμιλοῦν ἀκόμα σὺν τοὺς Κρητικοῦς. "Ἄς ποῦμε ὅμως κι' αὐτό : Οἱ Ἀπεραθῖτες εἶναι καὶ πηλίκαρα, σὺν τοὺς Κρητικοῦς.

— Δὲν μ' ἐνδιαφέρει, γέροντά μου, (τοῦ εἶπα), τί εἶναι, τί φοροῦν, καὶ πῶς μιλοῦν οἱ Ἀπεραθῖτες, ἀλλά, πῶς ἔκλεβαν μιὰ φορὰ τὰ γίδια καὶ τὰ πρόβατα. Αὐτὸ σὲ παρακαλῶ, νὰ μοῦ πῆς καμμιά νόστιμη ἱστορία, κατσκοκλέφτικη ἢ προβοσκοκλέφτικη, γιὰ νὰ τὴν μολογῶ στὸν τόπο μου, ὅταν γυρίσω μὲ τὸ καλὸ ἐκεῖ, γιὰτὶ ἔχομε κι' ἐμεῖς κλέφτες ἐκεῖ πέρα, ποῦ κλέβουν ὅχι μόνον γιδοπρόβατα, ἀλλὰ καὶ γαϊδούρια, καὶ βώδια, καὶ μουλάρια, κι' ἄλογα, πιάνουν ἀκόμα καὶ τοὺς δρόμους καὶ ληστεύουν τοὺς διαβάτες, καμμιά φορὰ ἀρπάζουν κι' ἀνθρώπους πλούσιους, τοὺς κουβαλοῦν στὰ βουνὰ καὶ ζητοῦν χιλιάδες λίρες γιὰ ξαγορά τους . . . Πολλοί, συχνὰ στήνουν καὶ πόλεμο μὲ τοὺς χωροφυλάκους, ποῦ τοὺς κυνηγοῦν . . .

Ὁ γεροβοσκὸς ἄρχισε νὰ μὲ παρατηρήει ὕποπτα, ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια καὶ νὰ δείχνει κάποιον φόβο . . .

— Μὴν φοβῆσαι ! (τοῦ εἶπα) ἐγώ, δὲν εἶμαι ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους . . . Ἐγώ, δὲν ἔχω κλέψει οὔτε κόττα στὴν ζωὴ μου . . . Εἶμαι καλὸς ἀνθρώπος, κι' ἄς εἶμαι ἐξόριστος ἐδῶ πέρα στὸν τόπο σου . . .

— Ἀφοῦ εἶν' ἐτσι, (μοῦ ἀπήντησε), θάνα καὶ τίποτε οἱ δικές μας οἱ ἱστορίες μπροστὰ στὶς δικές σας . . . Τί σὰς χρειάζονται, τὸ λοιπόν, οἱ δικές μας ; Οἱ δικές μας οἱ κλεψιῆς ἐδῶ πέρα ἀρχίζουν ἀπὸ τ' αὐτὸ καὶ τὴν κόττα, καὶ φτάνουν ὡς τὸ γίδι κι' ὡς τὸ πρόβατο καὶ παραπάνω δὲν πηγαίνουν . . .

— Δὲν πειράζει . . . (Τοῦ ἐπανάλαβα). Θέλω νὰ μάθω, πῶς ἔκλεβαν μιὰ φορὰ κι' ἐδῶ στὴν Νάξο, γιὰ νὰ τὸ κάνω ἱστορία . . .

Κι' ὁ γεροβοσκός, ἀφοῦ συλλογίστηκε κάμποσες στιγμές, σὺν νὰ ἤθελε νὰ θυμηθῇ τὴν καλύτερη καὶ τὴν νοστιμώτερη ἱστορία, ξερόβηξε κι' ἄρχισε νὰ διηγίεται :

— Ποῦ λές, — κι' ἄς δὲν ξέρω τ' ὄνομά σου — νὰ σοῦ πῶ μιὰ τέτοια ἱστορία, ὅπως τὴν ἔχω ἀκουστὰ κι' ἐγώ, κι' ὅπως τὴν ξέρει ὅλος ὁ κόσμος ἐδῶ πέρα, καὶ τὴν μολογοῦν σὺν παραμυθί . . .

Καὶ μ' αὐτὸν τὸν πρόλογο μπῆκε στὸ θέμα :

— Σ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸ, τὸν καιρὸ τοῦ μακαρίτη τοῦ Ὁθων, τοῦ πρώτου βασιλεῖά μας, — Θεὸς σωρὲς τον ! — ἡ ζωοκλοπὴ εἶταν στὴν ἀκμὴ τῆς στὸ νησί μας, καὶ ζωοκλέφτες εἶταν μόνον οἱ Ἀπεραθῖτες, ὅπως εἶπαμε. Οἱ καλύτεροι χωροφυλάκοι κι' ἐνωματάρχηδες, κι' οἱ ἀξιώτεροι ὑπομοιράρχοι στέλλονταν στὴν Νάξο ἀπὸ τὴν Ἀθήνα κι' ἀπὸ τὴν Σύρα, γιὰ τοὺς Ἀπεραθῖτες καὶ μοναχὰ, ἀλλ' οἱ Ἀπεραθῖτες δὲν ἄκουγαν ἀπ' αὐτὰ τίποτε. Ἐκλεβαν, ἔκλεβαν, ἔκλεβαν. Εἶχαν καταρρημάζει ὅλο τὸ νησί στὴν κλεψιά. Τότε, στὸν καιρὸ τῆς μεγάλης ζωοκλοπῆς, ἔτυχε νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸ νησί μας κι' ὁ μακαρίτης ὁ πρώτος βασιλεῖάς μας, ὁ Ὁθωνας, κι' ἐπειδὴ εἶχε ἀκουστὰ, ὅτι τὰ μουλάρια μας καὶ τ' ἄλογά μας δὲν εἶχαν σέλλες καὶ σαμάρια, εἶχε πάρει μαζί του μιὰ σέλλα, στολισμένη μὲ διάφορα κίτρινα μέταλλα, ποῦ φαίνονταν σὺν χρυσαφένια. Κι' ὅταν ὁ βασιλεῖς ἔκανε ἐκδρομὴ στὸ μεταλλεῖο τῆς σμύριδας, χάθηκε ἡ βασιλικὴ σέλλα. Τὴν εἶχε κλέψει κάποιος Ἀπεραθῖτης ! Αὐτὸ τὸ ῥε μάθει κι' ὁ δεῦτερος βασιλεῖάς μας, ὁ μακαρίτης Γεώργιος, κι' ὅταν ἐπεσκεφτήκε κι' αὐτὸς τὴν Νάξο καὶ πῆγε στὸ μεταλλεῖο, εἶπε στὸν ὑπασπιστή του :

— «Ἐχε τὸν νοῦ σου στὴν σέλλα τοῦ ἀλόγου μου, γιὰτὶ ἐδῶ ἔχουν μανία μὲ τὰς βασιλικὰς σέλλες . . .»

Οἱ καλύτεροι χωροφυλάκοι κι' ἐνωματάρχηδες εὗρισκαν τὸ Διαβολό τους, κι' οἱ ἱκανώτεροι ὑπομοιράρχοι ἀπελπίζονταν μὲ τοὺς Ἀπεραθῖτες. Δὲν κατάρθωναν οὔτε ν' ἀνακαλύψουν, οὔτε νὰ πιᾶσουν κανένα κλεφτογιδοῦ καὶ κανέναν κλεφτοπροβοτό, ὥστε νὰ σχηματίσουν κι' αὐτοὶ κι' ὁ κόσμος τὴν ἰδέα, ὅτι κατέβαιναν οἱ κλέφτες ἀπὸ τὰ σύννεφα κι' ἔκλεφταν τὰ γιδο-

1) Ἡ εὐαγγερίᾳ Ἀπεραθίου μετωνομάστηκε χωρὶς καμμιά ἀρχαιολογικὴ αἰτία, «Ἀπερανθος», ἀπὸ κάποιον δάσκαλο !

πρόβατα κι' ανέβαιναν πάλε στὰ σύννεφα και κρύβονταν ἐκεῖ ἀπάνω! Μιά φορά ὅμως ἕνας χωροφύλακας, κάλτσα τοῦ Διαβόλου, Μανιάτης, Μετζιτῆκος ὀνομαζόμενος, — Θεὸς σχωρὲς τον! — ποῦ ἤθελε νὰ προβιβάσῃ και νὰ γίνη ὑπονωματάρχης, τῷ ἔβαλε καλὰ και σώνει νὰ πιᾶσῃ ἕναν Ἀπεραθίτη κλέφτη. Πῆγε, λοιπόν, και κρύφτηκε σ' ἕνα μέρος τῆς Κομικῆς, ποῦναι πίσω ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ψηλὸ βουνό, κοντὰ σ' ἕνα κοπάδι πρόβατα, πῶθουσαν ἐκεῖ κᾶπου, και περίμενε, σὺν ὁ κυνηγὸς τὸ κυνήγι, νάρθῃ κανένας και νὰ τὸν πιᾶσῃ. Δὲν πέρασε πολλή ὥρα, κι' ἐνῶ ὁ βοσκὸς λιᾶζονταν και κοιμῶνταν, παρουσιάστηκε ἕνας Ἀπεραθίτης, (ποῖος ἄλλος μπορούσε νᾶναι;) και μπουσουλῶντας-μπουσουλῶντας ἀνάμεσα στὰ πρόβατα γιὰ νὰ διαλέξῃ τὸ καλύτερο ὁ φίλος, μὲ μεγάλη προσοχή γιὰ νὰ μὴ φαίνεται, ἀρπάζει ἕνα κριόπουλο και δρόμο γιὰ τὴν Ἀπεράθου! Ὁ Μετζιτῆκος, ὁ χωροφύλακας, πρὶν σκεφτῇ καὶ νὰ ξυπνήσῃ τὸν βοσκό, τὸν πῆρε ἀπὸ τὸ κοντὸ τὸν κλέφτη. Μπροστὰ ὁ κλέφτης μὲ τὸ κριόπουλο στὰ λαϊμόπλατά του και πίσω ὁ χωροφύλακας ὁ Μετζιτῆκος. Ὁ κλέφτης κατάλαβε, ὅτι τὸν κυνηγοῦσεν ὁ χωροφύλακας κι' ἔβαλε ὅλα του τὰ δυνατὰ νὰ τοῦ ξεφύγῃ και νὰ μὴν πέσῃ στὰ χέρια του, ἀλλὰ κι' ὁ Μετζιτῆκος ὁ χωροφύλακας ἔτρεχε, ἔτρεχε, πίσω του, σὺν ἡ λαγωνίκα πίσω ἀπὸ τὸν λαγόν. Τρέξε ὁ ἕνας μπροστὰ και τρέξε ὁ ἄλλος πίσω, πάντα μπροστὰ ὁ κλέφτης μὲ τὸ κριόπουλο στὰ λαϊμόπλατα και πίσω ὁ Μετζιτῆκος ὁ χωροφύλακας. Χῆ! ὁ κλέφτης μπροστὰ, χῆ! κι' ὁ χωροφύλακας ἀπὸ πίσω. Βρίσκονταν ἔτσι πάντα, μιὰ ντουφεκιὰ τόπο ἐκείνου τοῦ καιροῦ, ξέμακρα ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, χωρὶς νὰ μεγαλῶνῃ ἢ νὰ μικραίνῃ ἡ ἀπόσταση, ποῦ τοὺς χωρίζε. Ὅστερα ἀπὸ δυὸ-τρεῖς ὥρες δρόμο συγκρατούμενον και γερό, μὲς ἀπὸ γκρεμούς και μονοπάτια. και μέρη ὅλο κατηφόρατα κι' ἀντικατηφόρατα, ἔφτασαν ἐπὶ τέλους στὴν Ἀπεράθου! Ὁ κλέφτης, πάντα μὲ τὸ κριόπουλο στὰ μεσόπλατά του, τρύπωσε σ' ἕνα ξεμοναχιασμένο σπιτάκι, ποῦχε τὴν θύρα κατάντικρυ στὸν δρόμο κι' ἔγινε ἀφαντος. Ὁ χωροφύλακας ὁ Μετζιτῆκος ἔτρεχε λαχανιασμένος, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ, λέγοντας μέσα του:

— «Ποῦ θὰ μοῦ πάῃ τώρα ὁ ἄτιμος! Τὸν ἔχω πλεῖα σκαστὸν στὰ χέρια μου!»

Σὲ λίγο φτάνει κι' αὐτὸς στὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ, ποῦχε μπῆ ὁ κλέφτης και μπαίνει κι' αὐτὸς μέσα! Τὸ στίτι, στίτι φτωχικὸ και μονοδωμάτο, δὲν εἶχε οὔτε ἕνα παράθυρο, παρὰ δυὸ φεγγίτες, σὺν τρύπες, ποῦ δὲν μπορούσε νὰ χωρῇσῃ ἀπ' ἐκεῖ, νὰ βγῇ ἢ νὰ μπῇ οὔτε μιὰ κόττα!

Μπαίνοντας μέσα, βρίσκει ἕναν ἄντρα καθισμένον καταγῆς, στὸ ξέστρωτο. ποῦ ἔτρωγε λαίμαργα-λαίμαργα, σὺν πεινασμένους λύκος, και μιὰ γυναῖκα, ποῦ κουνούσε ἕνα φασιωμένο παιδὶ μέσα στὴν κούνια του και νὰ τὸ νανουρίζῃ τραγουδιστὰ!

«Νάνι τὸ παιδάκι μου

»Και τὸ μικρούλακι μου! . . .

»Νάνι νὰ μοῦ ἀποκοιμηθῇ

»Και σ' ὄνειρα νὰ βυθιστῇ . . .»

— Τὸν κριό! τὸν κριό!

Ξεφώνησεν ὁ χωροφύλακας, μεγαλόνοντας ἐπιτήδες τὸ κριόπουλο σὲ κριόν, γιὰ νὰ δώκῃ μεγαλύτερη σημασίαν στὴν πράξι τῆς κλοπῆς.

— «Τὶ κριό κι' ἀπόκριο μοῦ λαλᾷς, κύρ χωροφύλακα;

Ἀπάντησε ὁ Ἀπεραθίτης ἀπότολμα, σὺν πῶς θ' ἀπαντοῦσε κι' ὁ ἀθώωτος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ἀπὸ κείνους ποῦ δὲν ξέρουν τί θὰ πῇ κλεψία, και σηκώθηκε ἀμέσως ὀρθός.

— «Τὸν κριό, πῶ κλεψες ἀπὸ τὴν Κομικῆ, κι' ἔφρῃς αὐτὰ, κλέφτη, ἄτιμε, ποῦ ἀνάθεμα τὰ πατρογονικά σου, και νᾶμπε ὁ Διάβολος μέσα σου και νᾶναι ἀρσενικοθήλυκος, γιὰ νὰ σοῦ γεννοβολάει κάθε λεπτὸ και διδυμάρια! Γρήγορα τὸν κριό, γιατί θὰ σοῦ ἀλλάξω τὸν ἀδόξατο στὸ ξύλο!

Ἡ γυναῖκα, σὺν νὰ μὴν ἄκουε καθόλου, και νὰ μὴν ἐννοιωθε τί γίνονταν γύρω της, ἐξακολουθοῦσε νὰ κουνᾷ τὴν κούνια πέρα-δῶθε και νὰ νανουρίζῃ τὸ φασιωμένο παιδὶ τραγουδιστὰ:

«Νάνι, νὰ πάῃ στὸ σκολεῖο

»Και στὸ ψηλὸ τὸ δασκαλεῖο,

»Νὰ μοῦ μαθαίνῃ γράμματα,

»Γράμματα και σπουδάματα . . .»

— Δὲν σὲ καναλαβαίνω τί μοῦ λές, κύρ χωροφύλακα. Ἀδικὰ χαλᾷς ἔτσι τὸ στόμα σου και μὲ βρίζεις, και μάλιστα μπροστὰ στὴν γυναῖκα μου! Εἴμαι φτωχός, ἀλλ' εἴμαι τίμιος ἄνθρωπος! . . .»

Ἀπάντησε πάλι ὁ Ἀπεραθίτης, μὲ θάρρος και μὲ τόλμη.

— «Μωρέ, δὲν εἶπουν σὺ ὁ ἴδιος, ποῦ σ' εἶδα νὰ κλέβῃς τὸν κριό ἀπὸ τὴν Κομικῆ και νὰ τὸν μπάζῃς ἐδῶ μέσα; Ἐγὼ σ' ἀκολούθησα κατὰ πόδι ἀπ' ἐκεῖ, ὡς ἐδῶ μέσα! Τί μοῦ κάνεις τὸν ἀνήξερο; Τὸν κριό, τὸν κριό, γιατί ἄλλοιως θὰ σὲ πισταγκωνίσω και θὰ σὲ πᾶω στὴ χώρα!»

Τοῦ εἶπε, ὁ χωροφύλακας ἀξιωματικά, σὺν ἄνθρωπος, ποῦ δὲν ἀμφέβαλλε στὴν πιστότητά τῶν ματιῶν του.

Ἡ γυναῖκα ἐξακολουθοῦσε νὰ κουνᾷ μὲ τέλει ἀπάθεια τὸ φασιωμένο παιδὶ και νὰ κουνᾷ τὴν κούνια πέρα-δῶθε και γλήγορα-

γλήγορα : « Ντούκου-ντούκου ! Ντούκου-ντούκου ! Ντούκου-ντούκου ! »

— « Εγώ, κύρ-χωροφύλακx, (του απάντησε εκείνος), ούτε στην Κομικκή πῆγα σήμερα, ούτε κριό έκλεψx εκεί ! Σου όρκίζομαι στο φως μου και στη ζωή του παιδιού μου, που κοιμάται εκεί δά, ότι δεν έκλεψx κριό ! Εγώ δεν ταράχθηκα καθόλου σήμερα απ' έδω μέσα ! ... Νά μήν χαρώ το μοναχούλι μου, αν πῆγα στη Κομικκή σήμερα, κι' αν έκλεψx κριό ! Νά το θάψω, κύρ-χωροφύλακx εκείνο εκεί δά, που το κουνάει ή μάνα του ! Φαίνεται, πώς δεν έχεις παιδιά ... "Αν είσουν πατέρα, θά με πιστεύεις. ... »

Τά τελευταία λόγια τά είπε σέ κλαυθμηρόν τόνο, για νά μporέση νά συγκινήτη την καρδιά του χωροφύλακx, ενώ ή γυναίκα του κουνούσε άκατάπαυστα τó παιδί στην κούνια πέρα - δώθε ! « Ντούκου - ντούκου ! Ντούκου-ντούκου ! Ντούκου-Ντούκου ! » και γλήγορα-γλήγορα, καμόνοντας, σῆν νά μήν άκουε τίποτε, και σῆν νά μήν έβλεπε τίποτε γύρα της, κι' έξακολοθούσε τó νανάρισμα :

« Νάνι, νά μου γενῆ γαμπρός,
» Γαμπρός, με κόρη βασιλειώς,
» Νά φέρη στοῖβες τά προικιά,
» Κι' έφτά φορτώματα φλωριά ... »
« Ωωώω ! Ωωώω ! Ωωώω ! Ωωώω ! »

Μήν βλέποντας ό καυμένος ό χωροφύλακx τó κλεμμένο κριόπουλο, κι' άκούοντας από την μιá μεριά τόν άντρα ν' άρνιέται την πράξη, κι' από την άλλη την γυναίκα νά καταγίνεται στο κούνημα της κούνιας με μεγάλη άπάθεια και νά τραγουδάη ναναρотреάγουδα, άρχισε νά αίστάνεται κλονιζόμενη την πεποίθησή του και νά νομίζη, ότι είχε μπῆ κατá λάθος σ' άλλο σπίτι. Βγήκε μιá στιγμή έξω, για νά ιδῆ καλύτερα, αν αληθινά είταν αυτό τó σπίτι, πούχε μπῆ ό κλέφτης ; με τó κριόπουλο άπάνω στα λαϊμόπλατά του, ή άλλο παρμπέρα. Άλλά τó παρμπέρα είταν και μακρú και δεν είχε και την θύρα κατάντικρου στον δρόμο. Άρα τó σπίτι πούχε μπῆ, είταν τó σπίτι πούχε μπῆ κι' ό κλέφτης, και ξαναγύρισε βεβαιωμένος και λέγοντας με θυμό :

— « Ψέματα μου λές, παληάνθρωπε ! Ψέματα ! Έσύ είσαι ό κλέφτης του κριού και τόν έχεις κρυμμένο έδω μέσα ! »

— « Νά, όλο κι' όλο τó σπιτικό μου, κύρ χωροφύλακx αυτό είναι ! (Απάντησε και πάλι εκείνος). Γιατί με βρίξεις και με συγκινεῖς ; μπροστά στην γυναίκα μου ; Εχω κι' εγώ φιλοτιμία και μπορούσα νά κάνω κατι που νά κλάψη ή μάνα σου ... Άφού, λοιπόν, νομίζεις καλά και σώνει, ότι εγώ είμαι ό κλέφτης, και ότι έδω είναι ό κριός, ψάξε νά τόν

βρῆς ! Τί άλλο νά σου είπω ό καυμένος ; »

"Υστερα απ' αυτά τά λόγια, άρχισε ό χωροφύλακx νά ψάχνη μέσα στο σπίτι. Δεν άφησε καστέλα χωρίς νά τήν άνοίξη, ή κάδο χωρίς νά τόν έρευνήση μέσα, ή έπιπλο χωρίς νά τó αναποδογυρίση, ή σκουτικό χωρίς νά τó ξανανοίξη, κι' όμως δεν φαίνονταν πουθενά τó κριόπουλο, σῆν νά είχε γείνει ψύλλος τó θεοκτάρατο ! Του πέρασε τέλος ή ιδέα, ότι είχε τó σπίτι κάποιo μυστικό υπόγειο, κρυφώνα προς τά κάτω, ή προς τά έξω, κι' ότι ό κλέφτης είχε άνοίξει κάποια κρυφή καταπακτή και τώχε ρίξει προς τά κάτω, ή τώχε τρυπώσει προς τά έξω, πέρα. Ψάχνει γύρα-γύρα τούς τοίχους, για νά βρῆ την καταπακτή, ψάχνει και τó έδαφος, αλλά πουθενά δεν φαίνεται καταπακτή ! Πῆγε νά του σηκωθῆ ό νοός του καυμένου του χωροφύλακx, του Μετζιτάκου Νόμισε, ή ότι αυτός δεν είταν στα λογικά του, ή ότι ό σπιτονοικοκύρης δεν είταν μοναχά κλέφτης, αλλά και μάγος, κι' είχε την δύναμη νά κάνει άόρατα, τά όρατά πράγματα, σῆν πώς αναφέρουν τά παρχμύθια τών γρηών. Άλλά δεν άπομκρύνετο κι' από την ιδέα άκόμα, ότι μπορούσε νά βρῆ κρυμμένο εκεί μέσα τó κριόπουλο. Πού είταν όμως ; Απάνω στην άμηχανία του, άρπάξει από τόν σβέρκο την γυναίκα, που κουνούσε την κούνια και τραγουδονκούριζε, και της λέγει :

— « Έσύ, παλιόστριγκλα, ξέρεις που είναι ό κριός. Η θά μου πῆς, ή θά σε ξεκοιλιάτω, σῆν τó ψάρι ! »

Και λέγοντας αυτά τά λόγια ξεθήλωσε την λόγχη του και της την άκούμπησε στα στήθια.

— Νά μήν χαρώ, κύρ χωροφύλακx, (του είπε αυτή) τó μοναχό μου, που κουνώ και λαχταρώ για την ζωή του, αν ξέρω από κριό, που με ρωτῆς ! Δεν με πιστεύεις ; Θέλεις κι' άλλον όρκο βαρύτερο, να σου κάνω ; Νά ράω τά κορῆτα του παιδιού μου, που κουνάω, και νά ρίξω τά κοκαλάκια του στα σκυλιά, αν έφερε ό άντρας μου κριό σήμερα έδω μέσα, κι' αν τόν είδα με τά μάτια μου ! Φουρτούνx μου ! Θά μου ξυπνήση από τές φωνές τó μοναχό μου και τί θά κάνω ή όρανή ! »

Και κάμνοντας αυτούς τούς όρκους, τούς φοβούς για μιá μάνα, κουνούσε γλήγορα-γλήγορα την κούνια πέρα - δώθε : « ντούκου-ντούκου ! ντούκου-ντούκου ! »

Είχε νικηθῆ πλειά τέλεια ό χωροφύλακx ό Μετζιτάκος, ό τετραπέρατος Μανιάτης, τó καύχημα της έλληνικής χωροφυλακής εκείνου του καιρού στην άγριότητα, είχε χάσει την πεποίθησή του, είχε πιστέψει, ότι είχε πάθει κατι εκείνη την ήμέρα, κι' ότι κάποιo Δαιμό-

μιο τὸν εἶχε πλανέψει, τὸν εἶχε κοροιδέψει, τὸν εἶχε κάνει νὰ ξεσφχιστῇ. νὰ φάγῃ μονορροῦφι ὅλον ἐκεῖνον τὸν ποδορόδρομο ἀπὸ τὸ Χαλκὶ τῆς Τραγκίας, ὡς τὴν Ἀπεράθου, κι' ἄρχισε νὰ κἀνῃ τὸ σταυρό του καὶ νὰ λέγῃ τὸ : Κύριε ὄντων κατὰ τοῦ Διαβόλου » ποῦ διώχνει μακριὰ τὰ δαιμονικά καὶ τὰ ἡσκιωτικά, καὶ νὰ φεύγῃ ντροπικισμένος ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ τίμιου νοικοκύρη !

Ὅταν βρέθηκε ἔξω καὶ πῆρε τὴν ἀνάσα του, ἔκρινε κκλὸ νὰ πάγῃ στὴν ἐκκλησιὰ καὶ νὰ ζητήσῃ τὸν παπᾶ τοῦ χωριοῦ νὰ τοῦ διβάσῃ τοὺς ἐξορκισμοὺς τῶν δαιμονικῶν.

Ὁ παπᾶς τοῦ διάβασε μιὰ ὥρα τοὺς ἐξορκισμοὺς, τὸν σταύρωσε μετὰ τὸν ἀσημένιο σταυρό, ποῦχε μέσα τιμιόξυλο, τὸν θυμιάτισε καλὰ-καλὰ, καὶ τὸν κατενόωσε, κι' ἔτσι ὁ χωροφύλακας ὁ Μετζιτᾶκος γύρισε στὴν χώρα, ἀλλ' ἀπ' ἄλλον δρόμο, γιὰ νὰ μὴν ξαναπανήσῃ ἐκεῖνο τὸ δαιμόνιο, ποῦ τὸν εἶχε πλανέψει, τὸν εἶχε κοροιδέψει, καὶ τὸν εἶχε κάνει νὰ φάγῃ ἄδικα ὅλον ἐκεῖνον τὸν δρόμο, κι' ὅλους ἐκεῖνους τοὺς κόπους καὶ τοὺς μόχθους, ἀπὸ τὸ

Χαλκὶ τῆς Τραγκίας, ὡς τὴν Ἀπεράθου !

Ὁ τίμιος νοικοκύρης κατασκόπευε τεχνικὰ ἀπὸ μακριὰ τὸν καϋμένον τὸν χωροφύλακα τὸν Μετζιτᾶκο, κι' ὅταν τὸν εἶδε νὰ φεύγῃ καὶ ν' ἀπομακρύνεταί ἀπὸ τὴν ξακουσμένη Ἀπεράθου, γύρισε σὺν σπίτι του, κι' εἶπε στὴν γυναῖκα του προσταχτικά :

— Βγάλε, μωρή, τώρα τὸ παιδὶ ἀπὸ τὴν κούνια ! . . . Ξεκουμπίστηκε ὁ σταυρωτῆς !

Ἡ γυναῖκα ἔλυσε ἀμέσως τὰς φασκὰς ἀπὸ τὴν κούνια, κι' ἔβγαλε ἀπ' ἐκεῖ μέσα ἀντὶ παιδιοῦ . . . σφαγμένο τὸ κορόπουλο ! Τῷ ὤδωκε στὸν ἄντρα τῆς, κι' αὐτὸς τῷ γάδωρε στὴν στιγμή καὶ τὸ ξανάδωκε στὴν γυναῖκα του νὰ τὸ μαγειρέψῃ !

Ἔτσι τοὺς ἔπιασαν οἱ ψεύτικοι ὄρκοι, πῶχουν κάνει κι' οἱ δύο τοὺς στὸν χωροφύλακα τὸν Μετζιτᾶκο ! Ἔτσι δὲν χάρηκαν τὸ «μὸν-ναχό» τοὺς, ποῦ κοιμῶνταν στὴν κούνια, κι' ἔφαγαν τὰ κρεῖττά του κι' ἔρριξαν τὰ κοκκαλάκια του στὰ σκυλιά ! Κι' ἔτσι ὁ κριὸς ἔγεινε ἀπόκριος !

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ΕΝ ΜΙΚΡῃ ΑΣΙΑῖ